

ԱՌԵՏԱԲԵՐ

ՇԱԲԱԹ ԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱ

Կր հրատարակուի ամէն երեքշաբթի : Տարեկան գինն է 1 1/2, վեց ամսուանը 3/4 մէծիայի, կանխիկ, և հատը 60 փարա : Բաժանորդագրութեան վերաբերեալ նամակներ ուղղուելու են առ Մր. Տուայթ, խմբագրութեան վերաբերեալներն՝ առ Մր. Կրին, Կ. պոլիս, Ամերիկան խան :

ՀԱՏՈՐ 33.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ. ՅՈՒՆԻՍԱՐ 15. 1878

Թի 3

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Վաստակաւոր անգղիական մը : Քրիստոնէական ծագումը : Արեգակը : Սիւրբ : Սպիտակ օրս : Շարունակութեան սրբոյ բարեխոսութեան : Բազմազան Աւետարանական ընկերութեան տարեգրութիւն : Տեղեկութիւն ի վերայ հինգ խորհրդոց եկեղեցւոյ : Քաղաքական լուրեր : Երկամսկական և ամսական :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ. ԱՆԳՊՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ մէջ Քրիստոնէական քարոզիչ մը անհանաւոր եղաւ հետեւեալ անագորոյն գործին :

Մինչ կը կենար հռչակաւոր եւ անգղիական կուսակցի մը մեհենին մօտ, տեսաւ որ քիչ մը հեռուէն կու գար Հնդկաստանցի մը գեղեցիկ փոքր տղա մը հետ : Տղան այն մարդուն սրբին էր, և թերեւ անգրականից, զոր կ'երթար նուիրել յիշեալ կուսակցին : Երկրպագուաց մեծ բազմութիւն մը կար հան, և երաժիշտք կը զարնէին իրենց թմբակները, եւ փողերը կը հնչեցնէին ի պատիւ շատաւաճած հայր : Ձահաւած երկնայ եւ նոսրացայ արեւը կը վազէր մեհենին մէջէն : Փոքր տղան վախճալով այս բաներէն պինդ բռնած էր հայրը, իբր թէ կ'ըսէր անոր. «Հայր, ազատէ զիս այս անգղիական մարդոց ձեռքէն :» Բայց հայրը չէր կրնար ընել այս բանը, վասն զի իր տղան այն կուսակցին նուիրելու եկած էր : Այս նպատակաւ աղան ձեռքը ստակ գրաւ զոր տղան տուաւ քաւովին : Յետոյ հայրը երկու երկաթէ սրածայր գաւազան տուաւ քաւովին որ անոնց վրայ Գանդէսի օրհնակ ջարէն սրակցի, եւ նորէն տուաւ հօրը : Հայրը յիշեալ գաւազանները տուաւ մարդու մը որ զանոնք յանկարծ մինց տղան մէկ կամ թերեւս երկու կողմ : Որպէս զի տղան ազգակը չուէր, երաժիշտք կը զարնէին իրենց թմբակները և փողերը կը հնչեցնէին, մինչեւ որ տղան դուրս հանուեցաւ : Հայրը կ'ուրախանար, վասն զի կը հաստատար թէ այս անագորոյն գործով իր սրբին հաճելի եղաւ կուսակցին : Արդարեւ երկրի շատ մասերը գեւա անգղիական ընտանեակներ են : Իցիւ բոլոր ազգերը սորվէին թէ ճշմարիտ Աստուածը սիրոյ աստուած է, եւ կ'ուզէ որ մենք զմեզ և մեր զաւակները նուիրենք անոր ոչ թէ անագորոյն սովորութիւններով, այլ հաւատով և սիրով :

ՔՐԻՍՏՈՆԵՒԹԵԱՆ ԾԱԳՈՒՄԸ

48.

Քրիստոնէականութեան բարձր

ձգելու լուծելու համար սա խնդիրը թէ ով էր Յիսուս, պէտք է քննել

ինչ որ Յիսուս ըստ, ըստ և առաջագրեց ընել : Որչափ լաւ կը սորվենք Յիսուսի յատկութիւններն, այնչափ աւելի կը համազօրեմք թէ Յիսուս արդարեւ արաւորայ կարգի անձ էր, և այնպէս արաւորայ կարգի՝ որ չենք կրնար իբրեւ հասարակ մարդ նկատել զանի : Գիտուն Գերմանացի մը Քրիստոսի գերբնական անձ մը ըլլալուն վրայ զօրեղ ազգայնացներ հանած է այն բաներէն զորս Քրիստոս ըրաւ, եւ ըստ թէ պիտի ընէր, և որ կրնան համառօտիւ կոչուիլ Քրիստոսի նպատակը կամ գործը : Այս գործը կամ խորհուրդն այնպէս տարօրինակ էր, այնպէս մեծ և այնպէս զարմանալի, որ անհաւատալի է թէ որեւիցէ լոկ մարդկային մարդ մը կրնար յղանալ զայն, և մանաւանդ Քրիստոս անհաւատալի է թէ լոկ մարդ մը, Նազարէթացի Յիսուսի վիճակը և պարզ անբնական զարմանալի կրնար յղանալ այնպիսի խորհուրդ մը :

Գիտենք նախ թէ ինչ վիճակի և պարագաներու մէջ էր Յիսուս երբ իր խորհուրդը յղացաւ : Յիսուս իր կենանքն անցուց մինչեւ այն ատեն ոչ թէ երկրիս այլեւայլ տէրութիւններուն, այլ անարգ գաւառի մը աննշան գիւղին մէջ. ոչ թագաւորական պալատներու, այլ հիւսնոցի մը մէջ : Բայց և այնպէս Յիսուս այն աննշան գիւղին մէջ յղացաւ խորհուրդ մը, քան զոր մեծագոյնը երեւակայած չէր երբեք աշխարհիս ամենէն հռչակաւոր օրհնագիրը կամ վերաբերման կամ աշխարհաւորը : Ուստի ինչ էր Յիսուսի խորհուրդը որ գերազանց էր քան զխորհուրդս ամենէն երեւելի վաղեմի մարդոց :

1. Յիսուս ինչո՞ւն էր Քրիստոնէականութեան հիմնը : Քրիստոնէականութեան հիմնը ինչ էր :

Իր այս խորհուրդը հրատարակեց երբ պարագաներն ամենին նպատակաւոր չէին այնպիսի ձեռնարկութեան մը : Յիսուս այն ատեն գեւա երեւելի եղած չէր իր ազգին մէջ, և ժողովուրդը չէր նկատեր զանի իբրեւ ազգին ազատարարը : Յիսուս ինքնակալ եղաւ տաղարէզ : Ոչ նիւթական միջոցներ ունէր, ոչ բարոյական ազդեցութիւն, ոչ ալ ազգին մէջ պատիւ կամ աստիճան, այլ սոսկ մարդ մըն էր աշխարհի մէջ : Բայց և այնպէս վստահութեամբ ձեռնարկեց թագաւորութիւն մը հաստատելու, և իբրեւ իբրեւ թագաւորի, հպատակութիւն պահանջեց :

2. Յիսուս հրատարակեց ինչ հիմնը Քրիստոնէականութեան հիմնը :

Յիսուս ձեռնարկեց հաստատել, ոչ թէ հասարակ թագաւորութիւն մը այլ ուրիշ թագաւորութիւններէն բոլորովին տարբեր թագաւորութիւն մը : Անոր հաստատելու թագաւորութիւնը պիտի տարբերէր ուրիշ թագաւորութիւններէն այսու որ պիտի ըլլար Քրիստոնէական, մարդոց սրտերուն մէջ միայն հաստատուած : Յիսուսի նպատակն էր պահանջել մարդոցմէ ոչ արտարին կերպով ճանչնալ իր իշխանութիւնը և արտաքուստ միայն հնազանդիլ իր օրէնքներուն, այլ բոլորովին հպատակիլ մօռ, սրտի և կամբ, Միով բանիւ, Յիսուսի նպատակն էր բոլոր աշխարհի վրայ ոչ քաղաքական այլ հոգեւոր յեղափոխութիւն մը ընել : Քրիստոսի թագաւորութիւնը պիտի ըլլար արդարութեան, սրտութեան, ճշմարտութեան, սիրոյ և խաղաղութեան թագաւորութիւն : Այնպէս մարդիկ երկնային պիտի ըլլար այն թագաւորութիւնը որ, մարդոց բարոյական ընտելութիւնը փոխուելու էր սրտէն զի այն թագաւորութեան հպատակ ըլլային : Ապա զարմանք չէ որ Քրիստոսէ հիմնուած թագաւորութեան և ուրիշ երկրաւոր աշխարհականութեան հիմնուած թագաւորութեան մէջադէմը տարբերութիւնը խորին ազատութիւն ըրած էր Մեծին Նաւալէսի վրայ :

3. Յիսուս ինչո՞ւն էր Քրիստոնէականութեան հիմնը :

Յիսուս ըստ մարմնոյ կը սերէր այն պիտի ազգէ մը որոյ ազգային նախապաշարմունքը չափազանց էին, բայց Յիսուս բոլորովին ազատ էր իր ազգին նախապաշարմունքէն : Հրեայք կը սպասէին թէ Մեծիայն պիտի ըլլար իրենց ազգին թագաւորը. բայց Յիսուս խնայուց թէ ինք ոչ միայն Հրեայք այլ և հիւսնոցայ թագաւոր էր. ըստ նաեւ թէ պիտի թագաւորէր ոչ իր ազգը միայն, այլեւ բոլոր ազգերը երկնային ընկու համար : Երկրորդ գործն Եպիփանիան անհաւատ փրկութեան կեղտոյ այս տիեզերական թագաւորութեան գաղափարը ծագեց իբրեւ յայտնի յիմարութիւն. սակայն Յիսուս հրատարակեց թէ այս պիտի թագաւորութիւն մը պիտի հաստատէր, եղան Մեծին Ազգայնագրի նման աշխարհականութիւն որ ջանալով իրեն համարէր աշխարհի, բայց անոնց նպատակն էր իրենց ազգին միայն անունը փառաւորել, Յիսուս միայն ձեռնարկեց տիեզերական թագաւորութիւն :

Գաւորութիւն մը հաստատել որուն մէջ բոլոր ազգերը միացեալ և կապեալ պիտի ըլլային իբրեւ մարդիկ, և ամենքը հպատակ պիտի ըլլային Հօր ամենակալի :

Ոչ ապաքէն անհատաւոր է որ Գալիլեայի Նազարէթ քաղաքը մնած և մեծցած լոկ մարդ մը յղացած ըլլայ այսպիսի թագաւորութեան մը գաղափարը, և ձեռնարկած ըլլայ իրօք հաստատել զայն, և ուղած ըլլայ ընել զինք այն թագաւորութեան թագաւորը :

4. Յիսուս հրատարակեց ինչ պէտք հասարակութեան հիմնը : Յիսուս հիմնեցաւ այն և հիմնեցաւ Քրիստոնէականութեան հիմնը :

Ըստ թէ իր թագաւորութիւնը ոչ միայն բոլոր ազգերը պիտի պարտնակէր, այլ եւ պիտի տէր գործոյ ի գործ : Զարմանք չէ թէ Յիսուս չէր սպասեր որ իր թագաւորութիւնը բոլոր ազգայ վրայ պիտի հաստատուէր իր կենդանութեան ատենը, այլ զի տէր թէ այն թագաւորութեան փառքը լիովին պիտի յայտնուէր իր մահուանէն շատ գործեր ետքը : Միթէ Ազգայնագրի Մեծ երեւակայեց երբեք թէ իր մահուանէն ետքն ալ պիտի շարունակէր երկրիներու տիրել անձնանուէր և հաւատարիմ զօրաց և զօրապարտ միջոցաւ : Երբեք երեւակայեց Կեսար թէ պիտի ըլլար մշտնջենաւոր կայսր Հռոմայ, և թէ իր գերեզմանին խորէն ուղղակի պիտի անօրինէր այն քաղքին տապալան : Կամ այժմաւ թագաւորներէն մին, որչափ և հաստատ ըլլայ իր իշխանութեանը մէջ, որչափ և սիրելի իր ժողովրդեան, կրնայ յուսալ թէ իր մահուանէն ետքը ազգը շարունակ պիտի պատուէ զանի իբրեւ իրօք տիրող թագաւոր, պիտի պահէ անոր քաղաքականութիւնը և երբեք պիտի չհրժանէ անոր օրէնքներէն մին, այլ թէ հաւատարմութեամբ պիտի հնազանդի անոնց ամենուն : Չկայ թագաւոր մը որ ունի այս յայտը, քանզի արդարեւ յիմարութիւն է այսպէս յուսալ, Բայց և այնպէս Յիսուս ուղեց հաստատել թագաւորութիւն մը որ երբեք պիտի չիյնար, բնաւ պիտի չյայտնուէր, ոչ ալ փոփոխութիւն մը պիտի կրէր երբեք, այլ, ընդհանաւան, միշտ միեւնոյն նպատակին պիտի դիմէր, միշտ միեւնոյն օրէնքը պիտի ունենար, և բոլոր ազգայ գործերու մէջ իսպառ հաւատարիմ պիտի մնար Յիսուսի իբրեւ իր յաւատենական թագաւորին :

Հետեւեցնել թէ եւ ամենուրեք կամ սրտա-
գէտ եմ»։ Ո՛հ, չեմ կրնար. բայց երբ մէ-
կը զքեզ հաղորդուր մըն հետեւ տեղէ
յօգնութիւն կը կոչէ, եւ դուն կը լսես ու
կ'օգնես, ոչ ապաքէն ամենաւարժա-
նէն. «Թէեւ այս մեր մտաց անըմտեղի
է, Սուրբ զիրք կատարեալ բարեխօսու-
թեան պատկանեալ յատկութիւնները
ի շնորհս սրբաց կուտայ»։ Սուրբ զրոյց մէջ
մեր խելքէն եւ մտքէն քիչ վարդապետու-
թիւններ կան, բայց ոչ մեր խելքին կամ
մտքին քիչ։ Օրինակի ազգաւ՝ երբորդու-
թեան վարդապետութիւնը թէեւ քիչ է
մեր խելքէն կամ մտքէն, սակայն ոչ քիչ-
քիչ. ուր հաւատալ թէ մարդ մը Արարիչը
արարածէն տարբերող զլիաւոր ստոր-
դեւեաց տէր կրնայ ըլլալ՝ զլիաւոր հա-
կասական եւ ընդդէմ է մտքի. բայց ա-
սոր ալ կը պատասխանեն. «Ի՞նչու
սուրբերուն արդար, սուրբ, բարի անուն-
ները կուտայ որ Աստուծոյ սեպական
են, եւ վերայիւն յատկութիւնները կ'ա-
զանէ»։ Բարեկամ, Աստուծոյ պատուի-
րած է մեզի «սուրբ, արդար եւ բարի»
ըլլալ, բայց բնաւ սրտագէտ կամ ամե-
նաբար ըլլալու պարտականութեան են-
թարկուած չենք։ Սակայն այս պատաս-
խանքի դէմ ալ կ'առարկեն ըսելով. «Սրտա-
գէտ եւ ամենուրեք ըլլալ պատուիրուած
չէ մեզի, բայց սրբաց շնորհուած է, ինչ-
պէս Սուրբ զիրք ալ կը վիայէ ըսելով. «Ես
մինչեւ աշխարհիս վերջը ձեր հետն եմ»
(Մատթ. ԻԲ, 20)։ Դարձեալ երբ Յիսուս
ըսաւ, «Եւրեմի սր ուր սր ես եմ, անոնք
ալ իմ հետս ըլլան, սրակցի տեսնեն իմ
փառքս, որ ինծի տուիր» (Յով. ԺԷ, 24)։
Սակեւ կը հետեւեցնեն թէ սրովհետեւ Քրիս-
տոս մեր հետն է, ապա մենք ալ անոր
հետ ենք։ Բայց այս կարծեաց եթէ Քրիս-
տոս հոս իմ հետս է, ես ալ անոր հետ
երկրիս անդի ծայրերը, ծովուն անդիս
ու երկնից բարձրութեանց մէջն եմ, եւ
եթէ Քրիստոս իմ սրտիս մէջն է՝ ու իմ
սրտիս խորհուրդները զիտէ, ես ալ անոր
մէջ ըլլալով նախախնամութեան եւ նա-
խասահմանութեան դադանքները զիտ-
ցած կ'ըլլամ, քանզի կ'ըսէ Տէրն մեր, «Իմ
մէջն կեցէք, ու ես ձեր մէջն» (Յով. ԺԷ,
24)։ Թող ձեռնարկաւոր ընթերցողը
հաճի խորհիլ սուր տհաեղ հետեւութիւն-
ներուն վրայ։

Այսչափով հերիքանալով, ուրիշ առթիւ
սրբոց բարեխօսութեան յեկեղեցիս սպըր-
դէլուն պատմութիւնը կ'ընենք։

ՄԱՆԿԱՍԱՐ Մ. ՄԱՆԿԱՍԱՐԵԱՆ
Մարտիան, նոյ. 25, 1877

ԲԱՐՆԵՐԻ ԱՌԵՏԱԲԵՐԱՅԻՆ ԲՆԿԵ-
ՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԳՐԱՊԵԼ

Աւետարեւր ընթերցողները զիտեն որ
1876, հոկ. 11ին, Աւետարանական ըն-
կերութիւն անուամբ ընկերութիւն մը հաս-
տատուեցաւ Բաղեւոյ եւ Վանայ առաքե-
լութեան մէջ։ Այս ընկերութեան տարե-
կան հանգիստին վրայ կ'ուզենք համառօտ
տեղեկութիւն մը տալ Աւետարեւր ըն-
թերցողաց։

1877, հոկ. 7ին, որ օր կիրակի էր, առա-
ւօտեան ժողովին առին այլեւ այլ քաղաք-
ներէ եւ գիւղերէ եկող օգնական եւ գոր-
ծադիր ժողովաց անդամք տեղեկութիւն
տուին իրենց անդերուն վրայ։ Այս տե-
ղեկութիւնները քաղաքական նկատմամբ
սրբարեւ ցաւալի էին, եւ ունինդիրներէն
շատերը յարատւ շարժեցին, բայց հոգե-
ւոր նկատմամբ բաւական միախառնու-
մէն. Բաղեւոյ հովիւը Պատ. Սիմէոն որ
իւր երկու ամիս այցելութիւն ըրած էր
Մուշ եւ անոր շրջակայ տեղերը՝ իր տե-
ղեկութեանց մէջ ցուցուց թէ, թէպէտ
վերջին տարիներուն դժուարութեանց մէջ
Աստուծոյ խօսքը մեծ նեղութեամբ կը

քարոզուի, անտարակոյս փառաւոր ար-
դիւնք յառաջ պիտի բերէ։ Եւս օրուան
ժողովին առին, ընկերութեան տեսնու-
պետը քարոզ մը տուաւ ի միախառնու-
թիւն եւ ի քաջալերութիւն ընկերութեան
անդամաց եւ բոլոր Քրիստոնեայ եղբարց։
Երկուցեան պաշտաման առին վանի մի-
սիանարը Պատ. Պարմի. հաղորդութեան
խորհուրդը մատակարարէր երկուշաբթի,
երեքշաբթի եւ չորեքշաբթի ժողովն իր
նիստերուն մէջ խորհեցաւ այլեւայլ կէտե-
րու, մանաւանդ ամէն տեղ բարեկարգ
զարկներ ունենալու վրայ։ Յիշեալ օրե-
րը պաշտօնեաց եւ գործադիր անդամք
սրբեցին օգնականաց տեղերը եւ անոնց
տրուելու ստակին չափը։ Բնականաւ ժո-
ղովին մէջ թէ քուէարկու եւ պատուոյ
անգամներէն տրուած, եւ թէ դանձա-
նակները ձգուած ստակներուն հաշիւը
տեսնուեցաւ. քննուեցաւ նաեւ թէ քանի
օգնականք աշխատած էին, եւ անոնց աշ-
խատութեան ժամանակը որչափ տեւած
էր։ Տեսնուեցաւ որ մինչեւ այն տարին
դանձապետին ձեռքը հասած ստակն էր
5,000 դահեկան։ Այս դուրսդէն 1,780
դահեկան քուէարկու եւ պատուոյ ան-
գամներէն էր, 117 ½ դահեկան՝ Ունեւա-
նի եկեղեցիէն եւ 109 դահեկան՝ Ամերի-
կայի Մասաչուզէթս նահանգին Միլօրի
քաղաքը պանդխտացող Բաղեւոյ եղբոր
մը։ Այլեւայլ գիւղերու մէջ կար հաւաք-
ուած ցորեն եւ ստակ, բայց ատենը դեռ
դանձապետին յանձնուած չէին, եւ այս
պատճառաւ չմտան այս հաշուին մէջ։

Ընկերութիւնը 16 տեղ 18 օգնական
զրկած էր։ Ասանցմէ ոմանք՝ բոլոր տարին
աշխատած էին, ոմանք, ձմեռը միայն։
Օգնականաց աշխատութեան բոլոր ժո-
մանակը հաւատար էր 12 տարուան եւ 7,
ամուսնան միջոցի մը։ Ասանց արուած թո-
շակին մէկ տասներորդը 1,417 դահ.՝
արուած էր բնիկ ընկերութեան կողմէն,
իսկ մնացեալ ինը տասներորդը՝ Ամերի-
կան Պորտ ընկերութեան անուակէն։ Ժո-
ղովից ցուցուց իրենց քարոզչաց եւ վար-
ժապետաց համար արուած ստակն այս
հաշուէն դուրս է։ Հիմա ընկերութեան
դանձապետին մէջ կայ 2,485 դահեկան,
Այս հաշիւներուն մէջ հինգերորդ 3 դա-
հեկան հաշուուած է։ Հիմա ընկերութեան
ունի 82 քուէարկու եւ 51 պատուոյ ան-
գամ, 6 պաշտօնեայ եւ 7 գործադիր ան-
գամ։ Առաջիկայ տարուան համար ընտ-
րուեցան անցեալ տարուան պաշտօնեանե-
րը։ Ասանք Բաղեւոյ են, իսկ գործադիր
անդամք՝ ամէն տեղերէ։ Այս տար-
ուան դժուարութեանց պատճառաւ բո-
լոր օգնականք կարող չեղան ժողովին
ներկայ դառնալ, որպէս զի կարենայինք
ստուգել իւրաքանչիւր տեղացի գաղութին
աշակերտաց եւ ժողովներուն ներկայ զըտ-
նուողաց թիւը. նաեւ վաճառեալ գրոց եւ
մարդատիրական գործերու համար տըր-
ուած ստակին չափը։ Պաշտօնէից գործե-
րուն վրայ արդէն խօսուած է 1877 տար-
ուան Աւետարեւրի 8 երորդ թիւոյն մէջ։
Այս ամսուկ ընկերութեան համար յօդ-
ուածս կարգացողներուն աղօթքը կը
խնդրուի։

Անանաղկիր Բաղեւոյ Աւետ. ընկ.
Հ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ
Բաղեւ, հոկ. 50, 1877

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԵՐԱՅ ՀԻՆԴ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ
(Աւետարեւր 1 Խորհուրդի Զարգացման Եւ
Պաշտօնեայի Կարգադրութեան)

Այս եկեղեցիք որ ձեռնադրութիւնը,
ապաշխարութիւնը, դրամը, պատկն ու
վերջին օծումը խորհրդաց կարող կը ա-
սեն՝ իրարմէ կատարելին իւրաքանչիւր
խորհրդաց ընդարձակութեան կամ պա-
րունակիչ մասանցը նայելով։

1. Ձեռնադրութեան կարգին մէջ Սաղ-
լանդեան Միքայէլ վարդապետ (Կրօ-

նադիտ. թիւ 157) եկեղեցւոյ սպասա-
ւորները կը խոսէին «Ի վերին, ի միջին
եւ ի ստորին ստախճան» եւ «վերադարձն
են», կըսէ, «Եպիսկոպոսը կամ քահա-
նայապետը, որք ի շարքիդ դարէ եւ այս
միայն արտաքին պատուով բաժանեցան
ի դասս, որպիսի են պատրիարքը, պե-
տիքն հայրապետը կամ կաթողիկոսը,
մատապախտը, եպիսկոպոսապետը կամ
արքեպիսկոպոսը, վիշապետը եւ քրե-
պիսկոպոսը։ Միջականք են քահանայք կամ
երէցք, ընդ որս դասին արտաքին պատ-
ուով տարբերեալք՝ ծայրագոյն վարդա-
պետը, վարդապետը, վանահայրը, արեւոյցը
եւ աւագ երէցք, իսկ ի ստորին ստախ-
ճանի են սարկաւազք, յորս ի շարքիդ
դասուն յաւելան կիսատարկաւազք, ըն-
թերցողք, ջահնիկալք, երգչներուցիք եւ
դանապանք»։ Այս բաժանումը, որ
եկեղեցական դասուն ամէն ստախճանա-
ւորները կ'ապրուանային՝ կատարեալ է.
իսկ սովորական բաժանումն է «դանա-
պանութիւն, դպրութիւն կամ ընթերցո-
ղութիւն (որ եւ ստղծմաստացը), երգչնե-
ցուցչութիւն, ջահնիկալութիւն, կիսա-
տարկաւազութիւն, սարկաւազութիւն եւ
քահանայութիւն, եպիսկոպոսութիւն ալ
լրումն է քահանայութեան. . . իսկ կա-
թողիկոսութիւնն է զլիաւոր եպիսկո-
պոսութիւն» (Քննական կրօնագիր. եր.
510)։ Յետեւ պատրիարք ալ (Քրիստ.
ուսանելի, եր. 540) դանապանութիւնէ
մինք քահանայութիւն եօթն ստախճան կը
ընէ, իրեն մասն ստախճանի խորհրդոյս.
ինչպէս կընէ նաեւ Պապական տառու-
ածարան Պիլատար (Հատար Գ. եր. 404),
եւ կ'աւելու թէ «կարգքն կամ ստախ-
ճանքն դանապանին ի սուրբ եւ յոջ-սուրբս։
Սուրբքն, որք եւ ստին մեծագոյն, են
քահանայութիւն, սարկաւազութիւն եւ
կիսատարկաւազութիւն։ Ոչ սուրբքն, որք
եւ ստին փոքր, են այլ չորքն»։ Յունաց
(Ուղղ. կաթ. եկեղ.) ընդարձակ Քրիս-
տոնէական ալ «Կարգին մէջ երեք սա-
տախճաններ տաճանաւաճ են», կըսէ,
«Եւ են եպիսկոպոսներ, քահանայինք
եւ սարկաւազներ»։ Ասանց վրայ կրնային
յաւելուլ եւ «զլուծումն հերաց»։ արա-
րադութիւն մը սրով կը բերկրուայ «զլուծն
մարդ խաչածէն կկորուի, եւ ի դադա-
թան թաղի եւ բոլորակ պատկի նման
բաշ կ'իջուլի, աւ ի նշանակել թէ
բարձրեւն Աստուծոյ սպասաւոր է»
(Քրիս. ուս. եր. 559, տես եւ Պիլ. Գ. Հո.
եր. 406)։ Եւս անգամ մը թէ ձեռնադ-
րութեան կամ կարգի մը անուան տակ
սրբան մասեր կամ ստախճաններ կան,
ան ալ ոչ միայն տարբեր եկեղեցեաց մէջ
տարբեր ընդարձակութեամբ, այլ եւ մի
եւ նոյն եկեղեցւոյ սուսուցաց մէջ։

2. Ապաշխարութեան խորհրդոյն մէջ
եւս կայ տարբերութիւն։ Բայտ արեւել-
եան եկեղեցւոյ «Ապաշխարութեան խոր-
հուրդը կ'աշխատայ, ա. ապաշխարողին
խոտաւաճութեան եւ բ. քահանային
(արձակման) վճարման վրայ»։ Այս խոր-
հուրդին մէջ, կըսէ ընդ. Ուղ. եկեղեցւոյ
վարդապետարանը (եր. 170), Հաւովի եւ
եկեղեցին մարտութիւն ունի, որ զընտել
զատելով խոտաւաճութիւնէ կանուանէ
ստղանք. եւ արտաքին ապաշխարու-
թիւնը (ապաշխարանքը) իրեն խոտա-
վանութեան էական մաս կ'աւանդէ եւ
կանուանէ հասուցումնք։ Բայն է թէ
Հաւովի եկեղեցին ապաշխարութեան խոր-
հուրդն չորս մաս կուտայ. այն է իրեն
նիւթ ապաշխարութեան՝ խոտաւաճու-
թիւն, ստղանք (զընտել) եւ հասուց-
ումնք» եւ իրեն կերպ նորա՝ արձակումն
(տես Պիլ. Գ. Հո. եր. 242, 243)։ Ապա,
ըստ Յունաց, Հայոց Յակովբ պատրիարքեւս
կ'աւելուի, որ նոյնպէս կ'ապաշխարէ, թէ
բայ արձակումն «Ապաշխարութիւնը եւ-
րեք մասն է (ունի), զընտել, խոտաւաճ-

նութիւն եւ հասուցումն գործեալ մեղաց
ի ձեռն ապաշխարութեան (ապաշխարա-
նաց)»։ Քննական կրօնագիրութիւնն ալ
յայտ մարտութեան համարեալ է,
քանզի կ'աւանդանէ թէ «Զընտել, խոտ-
աւաճութիւնը եւ ապաշխարանքը իր
նիւթ են այս խորհրդոյս», արձակումն
ալ ձեռք կամ կերպը. միայն կը յաւելու
թէ «ապաշխարանքը (հասուցումն) զըն-
տել հարկաւոր հետեւանքն է եւ խոր-
հուրդս ապաշխարանքից մասն է, էական
մասը չէ» (եր. 465, 464)։ Իսկ Միքայէլ
վարդապետ Սաղանդեան (Կրօնագիրութե-
ան, թիւ 161) բայց ի խոտաւաճութե-
անէ եւ արձակումն, «Երեք են մասանք
խորհրդոյս», կըսէ, «զընտել, գործումն
եւ հաւաքը»։ Եթէ զխոտաւաճութեան տա-
նուի, պիտի տեսնուի թէ ապաշխարու-
թեան այս երկու, երեք եւ չորս ենթա-
գրեալ մասանց իրօք ինչ լինելուն վրայ
եւս մեծ տարբերութիւն կայ վարդապե-
տական գրոց մէջ։

3. Գործի խորհրդոյն ալ տարբերու-
թիւնն այս է որ մինչ Յոյնք եւ Հայք
Հատինաց պէս իրեն օծումն դրամը խոր-
հուրդան մկրտութեան հետ կ'աւանդեն,
Հատինք Յունաց եւ Հայոց համար կըսեն
թէ գործը չունին. իսկ Յոյնք եւ Հայք
Հատինաց համար կըսեն թէ երկու ան-
գամ կ'ընտելեն։ Յունաց եւ Հայոց այս
օծումը, ինչպէս եւ կրօնագիրութիւնը
կ'աւանդի եւ մաշտոցներուն կանոններէն
ալ յայտ է, կրնայ մկրտութեան շարու-
նակութիւնը, կատարումը կամ լրացու-
ցիչ մասը համարուի (տես Կրօնագիր.
462)։ Լատինք ալ, բայց երախտյն օծու-
մէն, որ կ'աւանդուի ի մկրտութեան
անդ եւ ի ձեռն քահանայի, ունին բանա-
վարութեան օծում մը, զոր կ'աւանդէ
եպիսկոպոսը երբ մանուկը եօթը տար-
ուան լինի։

4. Պատկի վրայ երկար խօսելու բան
չունինք, եւ չենք զիտեր թէ տառու-
ածարանք նշանաւորութիւնը կամ հարսնա-
խօսութիւնը պատկի մաս համարել սկսած
են, թէ այս ալ յետագայ հանձարին են
թողուցած։

5. Վերջին կամ հիւանդի օծման մէջ
տարբերութիւնն արդէն ծանօթ է։ Մինչ
Յոյնք եւ Լատինք մեռնէ տարբեր եղով
մը կ'օծեն զհիւանդս եւ խորհրդոյն էական
մասը կ'աւանդին զայս, Հայք, թէեւ
այս օծումը օգտակար պարագայ կ'ա-
մարին, չեն գործածեր զայն։ Ուստի
Յոյնք եւ Լատինք խորհրդոյն այս էական
մասը պակաս տեսնելով կ'աւանդին թէ
այս խորհուրդը խախտած են Հայք։
Սուր պատասխան մը տուած ըլլալու հա-
մար Յակովբ պատրիարք (Քրիս. ուս. եր.
556) կըսէ. «Այս խորհուրդս ոչ է խա-
խանեալ, այլ միայն (օծման) ժամա-
նակը փոխեալ. զի կարուի զընտելն հետ
ի ժամ մկրտութեան։ Սակայն Քննական
կրօնագիրութիւնը (եր. 506) կ'ընդէ,
թէ հիւանդաց օծումը, հակառակ հարց
անոնց ջանից, «իրեն օտարաւոր սով-
որութիւն, եւ իրեն անհարկաւոր պարա-
զայ մերժուած է (Հայոց) եկեղեցիէն»։
Բնականաւ կ'աւանդուի թէ այս ե-
կեղեցիք ընդհանրապէս ջանք մը կըսե-
ցնեն, որ շատ մը ծէսեր եւ արարողու-
թիւններ այլ եւ այլ անուամբ ի մի կու-
տեն եւ խորհրդոյն թիւն եօթը բերեն.
Պապական տառուածարանք այսպէս ը-
նտել պարտաւորեալ են, զի մի իրենց ժո-
ղովցի վճիռներուն տարածոյն երեւին.
Իսկ չըլտեմ ինչ խորհրդով է որ Արե-
ւելեանք ալ նոյն ջանքը կընեն։ Միթէ
ասոր համար որ Սուրբ գրոց մէջ եօթը
թիւն յաճախ գործածուած ըլլալով եօթը
խորհուրդ եկեղեցւոյ հաստատուելու հա-
մար հաղաք ու մի կ'վկայութիւն կ'աւան-
դեն. ինչպէս զիտենք թէ կընեն շատ
մը աւագ երեցունք եւ վարդապետք,
երբ եկեղեցւոյ տեսանք կըլին ժողո-
վրդեան քարոզչութիւն։ Ոմանք համարձա-
կած են եւ ի թղթի գրուած այն վկայու-
թիւններն իրեն գործաւ վկայութիւնք
եօթն խորհրդոյն։

Ա. Մ. ԻԳՆԱՏԻՈՍԵԱՆ
Ապր. 1877

ՀԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՇԻՔԵՐ

Յունիք. 3 րտտ Յունի, և յունիք. 15 քստ Լստ. 1878

ՓՈՓՈԽՈՒԹՅԱՆ, ՄԵԾ ԵՊԱՐԳՈՍԻ

Դեկ. 30ին (յուշնվ. 11) ներքին գործոց պաշտօնեայ ԱՀմէտ Համաի վաղա մեծ ետարքոս անուանեցաւ: Մեծ եպարքոսին վախճուած իւր առթիւ կարգացուած կայսերական հրովարտակին մէջ Վեհ, Սուլթանը կը յայտնէ թէ Էտհէմ վաշայէն ամեն կերպով գոհ էր, բայց անձնական տկարութեան պատճառաւ Էտհէմ վաշայէն հարկ եղած է ժամանակ մը գործէն ազատ: Այնուհետեւ Վեհ, Սուլթանը կը յանձնարարէ որ պաշտօնեայք միարդնաւորութեամբ աշխատին դարմանել զանաւորները: Սխալման պատճառաւ հասած են այս երկրին վրայ, եւ ջանքն ապագայն ապահովել, եւ օգուտ քաղել Օսմանեան պետութեան ճշմարիտ բարեկամ տէրութեանց խրատներէն եւ խորհուրդներէն եւ այն ամէն բաներէն որ Օսմանեան պետութեան ամբողջութիւնն են անկախութիւնը կ'երաշխաւորեն: Նաեւ հետեւեալ վախճուած լինները տեղի ունեցան:

Կայսերական պալատան նախորդ տա-
լին քարտուղար Սախտ Վաչառ ներքին
գործող պալատենայ կորգուեկալ :

Քեանի լիաշա ելեւմտից պաշտօնեայ
կարգուեցաւ:

Նամըզ փաշա կայսերական դանձուն
ստացածնէսյ կարգուեցաւ :

Ահմէտ Վէֆիք փաշա հասարակաց կըրթութեան պաշտօնէտը կարգուեցաւ :

Սատըգ փաշա մաքոտային գործոց պաշտօնեայ կարգուեղաւ :

Ելեւմտից նախորդ պաշտօնեայ Եւս-
տոֆ Վաչա Տրապիզոնի կուսակալ կար-
դուեցաւ :

Հասարակաց կրթութեան նախորդ պաշ-
տօնեայ Քէմալ ղալա ծերակուտի անդամ
կարգուեցաւ :

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շաքիր փաշային Գամարլէն ետ քաշուելուն վրայով ընդարձակ տեղեկութիւն հրատարակուած է: Դեկ. 19/51ին Րուսք ամէն կողմէն պաշարեցին Շաքիր փաշա, եւ անոր բանակին վերջապահ զօրաց վրայ յարձակեցան թաղքէսէն մէջ ուր Պէյքէր փաշայի զօրագունդն իրմէ շատ աւելի բազմաթիւ Րուս զօրաց յարձակման դէմ զրաւ բոլոր օրը: Նոյն առէն բոլոր Օսմանեան բանակին առջեւէն եւ կողերէն պատերազմեցաւ Րուսաց հետ: Շաքիր փաշա տեսնելով թէ Րուսաց նպատակն է իր բոլոր բանակը գերի առնել, որոշեց Գամարլը թողուլ, եւ գլխէրը պարպեց յիշեալ տեղը: Րուսք չտեսան Օսմանեան զօրաց ետ քաշուիլն, եւ Օսմանեան զօրքը հետեւեալ առաւօտ կանուխ հասան Բէլգրիչ որ Գամարլէն երեք ժամ հեռու է դէպ ի հարաւ: Այս զօրաց ետ քաշուիլը շատ դժուար դօրծ էր, վասնզի յարմար ճամբաց չկար եւ զօրքը մէկ կանգուն խոր ձեան մէջէն տնցնելու պարտաւոր էին: Ութ թնդանօթ թնդուեցան ելլելով ամրոթեան մէջ, եւ ուրիշ երկու թնդանօթ դահաւիժ փակուեցին վար ինկան երբ կեստարից վաշտին բռնած ամրութեանէն կը փոխադրուէին: Մնացեալ ըստն եւ ինն թնդանօթներն տնջիտաւ ետ բերուեցան: Հետեւեալ օրը Րուսք Զանաղին տարգէլէլ Շաքիր փաշայի բանակն որ չկարենայ աւելի ետ քաշուիլ, ուստի 48 վաշտ զօրք Բէլգրիչի մէջ յարձակեցան Օսմանեան զօրաց վրայ: Օսմանեան զօրքն իրենց գլխքը պահպանեցին արխուռուշտ պատերազմով մը որ տեսեց բոլոր օրը, եւ գլխէր առէն սկսան դարձեալ ետ քաշուիլ, սակայն թնդանօթները փոխադրելու յարմար ճամբաց չգտնուելուն պատճառաւ չկրցան շատ յառաջանալ: Հետեւեալ օրը դեկ. 22ին (յուլի. 5) Րուսք

նորեն չյարձակեցան, եւ Օսմանեան զօրքը
չարունակեցին եւ քաջալիլեան վրայն
գէտ Օթլուգ քեյ: Օթլուգ քեյն աղկ
ճառեայ մը կայ մինչեւ թաթարադարձը
որ տալը ժամ հետու է: Շաքիր փաշա
մեծ ճարտարութեամբ եւ քաջուհեաւ, եւ
անոր յաջողիւր գովութեան արժանի է:

Շաբիր փաշա Գամարլըն քաղաքին
էաքը Բուք դէկ. 25ին (յուշմ. 4) զրուե-
ցին զ|Սոֆիա : Որովհետեւ Բուք արդէն
փլուցած էին Սամաքովի ճամբուն վրայ
գտնուած կամարը, Սոֆիայի Օմանեան
զորաց հարկ եղաւ ետ քաշուլը, ի Բա-
տովր, ռահից Տուպինձայէն եւ ծխմաւն
անցնելով երկար ճամբորդութիւն ընելն
էաքը միայն կրնան դլխաւոր բանակին
հետ միանալ Դէկ. 24ին (յուշմ. 5) Բուք
յարձակեցան Սամաքովի առջեւ դանուած
Օմանեան զորաց վրայ, եւ անոնց աջ կող-
մէն անցնելով դէկ. 26ին (յուշմ. 7) Սամա-
քով զրուեցին : Դեռ գիտցուած չէ թէ
Սամաքովի հիւսիսային կողմի կիրճը բռնող
Օմանեան զօրաց վիճակն ինչ եղած է :
Թերեւս դէպ ի Տուպինձաւ ետ քաշուած
են Դէկ. 27ին (յուշմ. 8) Բուք զրուեցին
Իշթիման եւ փոքր կռիւ մը բրին Օման-
եան զօրաց հետ որ Գափուճըզ Տէրպինտի
գիրքը բնած էին :

Այս օրերս Բուսքը ընդհանուր յարձա-
կում մ'ընկելով նաեւ Պալքաններու պատե-
րազմական զծին վրայ, մէկ կամ երկու
տեղէ պատերազմական զինք ծակելով ան-
ցան։ Այսպէս Բուսք կարող եղան զօրք
դրկել Շիրիզայի կրճին ետեւի կողմը, եւ
կ'երեւի թէ յիշատ դիքքն ալ առին, թէ եւ
պաշտօնական հեռագիրք այս մասին որոշ
տեղեկութիւն չեն տար։ Բուսք Յաման-
եան զօրաց վրայ յարձակեցան ճիշդ այն
ատեն երբ Բումէլի բանակին ընդհանուր
հրամանատարութիւնը Սիւլէյման փաշա-
յէն տնտեսեալ, եւ նոր հրամանատարը
դեռ ժամանակ ունեցած չէր հարկաւոր
պատրաստութիւններն ընելու։ Վաշտեր
եւ զօրագունքեր չկրցան հրաման ըն-
դունել նոր հրամանատարէն թէ ի պա-
հանջէ հարկին որ կողմը քաջուելու էին,
ուստի իւրաքանչիւրն լուսադոյն համարած
կողմը քաջուեցաւ, եւ այսպէս զօրքերը
կերպով մը ցիրուցան եղան։ Անշուշտ այլ-
եւայլ զօրագունքերն եւ քաջուելու հա-
մար այնպիսի ճամբաներ բռնելու էին որ
կարենային իրարու մօտենալ, եւ ամէնը
մէկտեղ զօրաւոր բանակ մը կազմել Ադ-
րիանուպոլիս պաշտպանելու համար։ Կ'ե-
րեւի թէ հրամանատարաց փոփոխութե-
նէն անմիջապէս ետքը Բուսայ յանկարծ
յարձակումն Օսմանեան հրամանատարաց
յիշեալ խորհուրդն ի դերեւ հանած է։

Գանուբեր լիտայի Բուստական բոլոր կա-
մուրջները ստուի կոյտերէն խորտակուած
են, եւ Բուստական ու Սիւրիտայի Օսման-
եան զորքը քանի մը տուպաններ ժողովա-
ն են դեպի միտայ Օզն սաստիկ ցուրտ չե-
եւ դեպի մամուրջապէս ստուելուն յայտնի
նշան չտեսնուիր: Բուստ Սիւրիտայի մէջ եր-
կաթեայ բաւական տուպաններ ունին, լայց
հիմա չեն կրնար դանոնք դործածել: Բու-
ստանից հետ հաղորդակցութիւն կ'ըլլայ
չոգեհաւերու միջոցաւ, սակայն այն չուի-
նուերը բանակին մէկ զորք մասին խո-
բուելու չափ սրտաւ չեն կրնար կրել:
Բուստց համար սղաւար կրող ձիերէն հա-
րիւրաւորներ մեռած են ձեան պտտածառու
Հաւանական է թէ իրոց այս վիճակը
սովորեց Բուստըրը Պաղլաւորէն առդին
անցնելու համար ապուռ բայց դժուարին
զործողութիւններու ձեւնարկելու: Բուստ
Պաղլաւաններուն այս կողմը նոր զբաւա-
տեղերուն մէջ բաւական խոտ եւ ուրիշ
կեր դաւած են իրենց ձիերուն համար:

Սերաիյի կողմը գինուորական նոր դոր-
ճողութիւն չառ պատահած չէ : Սերաի-
այիք Շարքէօյի բերդին մէջ զբաւեցին
25 թնդանօթ , որոնցմէ տմանք Քրարի-

Թնդանօթներ էին : Սերուխացիք իրենց
գրաւած տեղերուն մէջ նոր վարչութիւն
հաստատելու ձեռնարկած են : Գուրչուն-
լուի Սերուխական կառավարիչը նոր կար-
գուած էր երբ Հափքը փաշայի բանակէն
գրկուած անկանոն զօրքեր յիշեալ տեղն
էտ առին :

Նիշի պաշարումը սահմանվեց եամբ յառաջ
կը տարուի :

Աստից կողմը Բուսք չբարդին զօրք կը
զրկեն Կարնոյ Հազարդականութիւնը բոլր-
րակին կարելիւ Համար, բայց մինչեւ վեր-
ջին լուրերն առնուած ժամանակ Բաբերդի
ձամբուն միայ իլիճայի գիւղքն Օսմանեան
զօրաց ձեւքն էին: Կ'երեւի թէ զօրծը
մանաւանդ Բաբերդի քան Կարնոյ առջեւ
պիտի որոշուի, վասնզի Բուսք մեծ զօրու-
թիւն զրկած են այն կողմն, եւ Օսմանե-
ան բանակ մըն ալ ժողովուած է հոն:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամէն օր Ազրիանուսըդէն Հաղարատոր
դաղթականներ կը Հասնին Հոս : Այս
դաղթականները Պոլսոյ փողոցները չեն
գլխեր , եւ իրենց հետ կերակուր բերած
չեն : Կանայք եւ մանկուէք սնծրեւի ա-
տեն թշուառ վիճակի մէջ այսր անդր կը
թափառին : Գաղթականաց օգնութեան
համար կազմուած յանձնաժողովն ամէն
կերպով կը ջանայ յիշեալ թշուառները
խնամակեր , սակայն թշուառութիւնը շատ
մեծ է :

— Երեւոյթխանական ժողովը դեկ. 27ին (յուշվ. 8) գաղտնի նիստ ըրաւ, եւ բոլոր պաշտօնեայք ներկայ դառնալով իրաց ներկայ վիճակին վրայ ընդարձակ տեղեկութիւն տուին : Ասոր վրայ ընդհանար Համաձայնութիւն եղաւ թէ, ձախակողմեան երեւոյթխանք ժամանակ մը հարցումներ չընեն պատեբազմին ընթացքին վրայով: Ասկայն երեւոյթխանք շարունակեցին մեծ Համարձակութեամբ վիճարանել ներքին գործոց վրայ: Երեւոյթխանական ժողովը ամսէ մ'ի վեր նիստ կ'ընէ, եւ Վեհ, կայսեր ձառին պատատրխանը գեռ նոր լմնցած է :

— Բաղեւշէն դրուած նամակները կը ծանուցանեն թէ տեղւոյն գայմադամը երեւելի Բիւրա մը բռնեց առագիւթեան համար, բայց անոր կուսակիցները Մարթինի Հանրի եւ Ուինչեսթէր հրաժարաններով քաղաքն եկան եւ ստիպեցին գայմադամն ոչ միայն արձակել իրենց գիմաւոյն սլլ եւ ձի մը տալ անոր որ վատօք դառնայ իր գիւղը : Յիշեալ նամակներուն մէջ կը կարդանք նաեւ թէ գրեթէ ամէն գիշեր երեսուն կամ քառասուն զինեալ մարդոց խումբեր տուներ եւ խանութներ կը կողոպտեն : Նոյ. 20 ին ժողովրդեան սրտերը ուրախացան զինաւորական նուազաց ձայներ լսելով, բայց առաջ, զորքը մէկ գիշերէ տեւի չկրցան մնալ Բաղեւշի մէջ, վրան զի Պալատատէն գալով գտելի կարէն կ'երթային, եւ դիւշեր մը միայն անցունելու համար Բաղեւշ հանցիարած էին :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դեկ. 28ին (յուշմվ. 9) Վերգդոր Էմմա-
նուէլ, Իտալից թաղաւոր մեռաւ ՅՏ
տարեկան : Անոր կենդանութեան ատեն
այլ եւ այլ չշանաւոր զէպքեր տեղի ու-
նեցան : Երբ Վերգդոր Էմմանուէլ զահն
ամբարձաւ, անոր թաղաւորութիւնը Սար-
տենից փոքր նահանգին վրայ միայն կը
տարածուէր, բայց հետզհետէ ընդար-
ձակուեցաւ, այնպէս որ տասներկու տն-
կախ կառավարութիւններու երկիրներ
միացան Սարտենիցի հետ եւ վերջապէս
հաստատուեցաւ Իտալից միացեալ թա-
ղաւորութիւնն որ կը պարունակէ բոլոր
Իտալիա եւ Սիկիլիա :

Իտալիայ նոր թաղաւորը Հումայէրթ 34
տարեկան է, եւ իր հօրը րոյրը պաշտօն-

Եաներըը Հաստատած է իրենց պաշտօն-
ներուն մէջ :

Կ'ըստուի թէ Անգղիոյ Կառավարութիւնը Բուսիոյ ծանուցած է թէ Թուրքիոյ Հետ Բուսիոյ ուղղակի բանակցութեանցը առարկութիւն պիտի չընէ , բայց պիտի պնդէ ձայն մ'ունենալ վերջնական որոշմանց մէջ : Սակայն զրոյց մը տարածուած է թէ Անգղիա Եգիպտոսի գերիշխանութիւնը դնած է Բ. Դռնէն, եւ թէ ազգային ժողովն որոշեալ ժամանակէն առաջ կանչուած է, որպէս զի Եգիպտոսի զինք Թուրքիոյ Հատուցանելու Համար Հաւանութիւն տւնաւ ժողովէն : Եւրպայի մէջ ալ զրտցին այնչափ Հաւատ ընծայուեցաւ որ Անգղիոյ պաշտօնեայք ստիպուեցան յայտարարել թէ Եգիպտոսը դնելու կամ գրաւելու նպատակ չունին :

ԳԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շարաթի օր նիկողա մեծ դուքսը հե-
ռագիր մը զարնելով ծանոյց թէ պատ-
րաստ է Օսմանեան կառավարութեան կող-
մէն զրկուած պաշտօնէից հետ Փրզակը-
դի մէջ խօսիլ զինավառիկ պայմաններու
վրայ: Ուստի երկ կ'աշտօնէից կողմէն
Սերովըր փաշա եւ Նամըզ փաշա մասնա-
ւոր կառաջուղ զրկուեցան , եւ հրահանք
առին ընդահել զինավառիկ պայմանները
թէ ինքեւ ըլլան անոնք եւ ինչ ծանոց

Զինուորական գործողութեանց նկատմամբ ստացել տեղեկութիւն առնուլ դժուար է, ուստի եւ կը հրատարակենք միայն այն պրոպոզներն որ ճշմարտութեան մաս կը թուին: Բուռք Դըրնովայէն Սուզլիսի կրճին ճամբով գործը ղրկելով գրաւեցին Գրզանիլըք: Այսպէս Շիրգայի Օմանեան գործն ետեւի կողմէն պաշարուելով անձնատուր կ'առն թշնամուցն, եւ փոքր մաս մը փայն կըցատ Բախլէի փլիկապուտային Օմանեան գործն որ կարող եղան Բախլէի Մոթիլայէն, Օթլուզքէյէն Սամարովէն եւ Իճթիմանէն Սիլվէյման փաշայի հրատարակմամբ եւս կը ջանալ քաղաքը գէպ Ագրիանուպոլսի, բայց լազնութիւն Բախլէի Մոթիլայէնէն երկաթուղի խափանելով պատճառ կ'ըլլան գործաց փախադրութեան յաղաղելուն: Բուռք կարգէ զուրս ջանք կ'ընեն Ագրիանուպոլսը գրաւելու զինուորուը կնքուելէն եւ Անգլիոյ աղապարի ժողովը գումարեւելն առաջ Բուռք արգելն գրաւած են Ջիրբան, Խաք Ջապրա, Եէնի Ջազրա եւ Թաթարբաղար ճըք, եւ հեծեալաբար են Ագրիանուպոլսը մատցած են ինչեւէ ինչից կամ փեց ժամանակաց, որովայն Սիլվէյման լազայի գործը հասնելէն առաջ երկաթուղին կարեն Կ. պոլսոյ եւ Ագրիանուպոլսոյ մէջանք գտնուած Պուլկարները թշնամական ցուցեր բրած են, ուստի եւ Կ. պոլսէն ոստիկաններ զրկուած են երկաթուղին պաշտպանելու: Կիրակի օրէն ի վեր երկաթուղի կառքերը Տիւրքուղայէն անդին չեն երթար:

— Գարատաղցիք վերջապէս դառած են Անդկլարիի միջնաբերդը : — Կ'ըստի թէ Բուստիան զոյրաբաժին մը յառաջ կը քալի : Հետէ աղբաճի երկիթ ուղին կտրուի : — Տաղարաւոր փոխտոսակները բաց կառն քերով դեռ կուգան եւ Պոսայ մզկիթներուն, այլեւայլ տանց մէջ գտնուած ուսուցչական կենտրոններ, աճխանոցներուն եւ հանձնոցներուն մէջ կը պատասխարտին, եւ տակաւին հարիւրաւոր գաղթ աճաններ տնաւորաւոր կը մնան : Անոնք որ կրնան դէժտաւորաւ կը հաց աւելցնել զթաղու եւ այս խեղճերուն վրայ, եւ որոշոր հնար կ'ընայր եւ մեզմով անոնց տառապանքը

ԵՂԵՄՏԱԿԱՆ ԵՒ ՈՒՆԵՏԲԱԿԱՆ			
Յուկդ. 2/14, 1878			
Վասակյան	40.8	1 Բ. մ. Երկաթ. բաժնիք	28 50
ԳՐԱԿ. Օտմ. լիբրան 100 էն			
Մեհակյան	106 $\frac{1}{2}$	Բուսի, բույ	88
Քաջավորյան	257 $\frac{1}{2}$	Կարգիչի	86
Պրիմյան աստղ	180	Աղագ. լիբր	109
ՇՈՒԿԱՅԻ ԳՆՆԵՐ			
Խաչատր	104-14	Լեղակ, բար	55-140
Էդգոր (վրդ), անա.	55	Սրբյան կապի, բաշ	45-18
Շարաթ, լեկա.	486-492	Սիմաթաշի, լիբր.	8 $\frac{1}{2}$
Ծառիկ, քառ.	55-29	Գարի	12

Ամերիկայի միախնայող ընկերությունների կողմից
Խմբագիր Ճ. Ք. Կրիշն

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՈՒԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
Զագմագնրյաւ, Յախորեան իւան, Թիւ 12.